

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 294/05-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 20. októbra 2005 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. M. H., bytom S., zastúpeného advokátom JUDr. M. R., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 43 Cb 15/98-473 z 1. júla 2002 v znení opravných uznesení č. k. 43 Cb 15/98-477 zo 16. júla 2002 a č. k. 43 Cb 15/98-829 z 31. augusta 2004, ako aj predchádzajúcim postupom Krajského súdu v Bratislave v označenom konaní, rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Obo 148/03 z 22. apríla 2004, ako aj predchádzajúcim postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v označenom konaní, uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Obdo V 72/2004 z 31. marca 2005, ako aj predchádzajúcim postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v označenom konaní, a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosť Ing. M. H. v časti týkajúcej sa namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 43 Cb 15/98-473 z 1. júla 2002 v znení opravných uznesení č. k. 43 Cb 15/98-477 zo 16. júla 2002 a č. k. 43 Cb 15/98-829 z 31. augusta 2004, ako aj predchádzajúcim postupom Krajského súdu v Bratislave v označenom konaní **o d m i e t a** pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

2. Sťažnosť Ing. M. H. v časti týkajúcej sa namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Obo 148/03 z 22. apríla 2004, ako aj predchádzajúcim postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v označenom konaní *o d m i e t a* ako podanú oneskorene.

3. Sťažnosť Ing. M. H. v časti týkajúcej sa namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Obdo V 72/2004 z 31. marca 2005, ako aj predchádzajúcim postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v označenom konaní vrátane prerokovania sťažovateľovho návrhu na odklad vykonateľnosti napádaného rozsudku odvolacieho súdu *o d m i e t a* ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. júna 2005 doručená sťažnosť (z 18. mája 2005) Ing. M. H., bytom S. (ďalej aj „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. M. R., B., ktorou namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 43 Cb 15/98-473 z 1. júla 2002 v znení opravných uznesení č. k. 43 Cb 15/98-477 zo 16. júla 2002 a č. k. 43 Cb 15/98-829 z 31. augusta 2004 (ďalej len „rozsudok č. k. 43 Cb 15/98-473 z 1. júla 2002“), ako aj predchádzajúcim postupom krajského súdu v označenom konaní, rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Obo 148/03 z 22. apríla 2004, ako aj predchádzajúcim postupom najvyššieho súdu v označenom konaní a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 Obdo V 72/2004 z 31. marca 2005, ako aj predchádzajúcim postupom najvyššieho súdu v označenom konaní vrátane prerokovania sťažovateľovho návrhu na odklad vykonateľnosti napádaného rozsudku odvolacieho súdu.

Z obsahu sťažnosti sťažovateľa a z k nej pripojených príloh vyplýva, že krajský súd rozsudkom č. k. 43 Cb 15/98-473 z 1. júla 2002 vo veci žalobcov JUDr. J. V., B. (ďalej len „žalobca v I. rade“) a Ing. I. P., B. (ďalej len „žalobca v II. rade“), proti žalovaným JUDr. J. T., správcovi konkurznej podstaty úpadcu S. v konkurze, B. (ďalej len „žalovaný v I. rade“), V. Š., B. (ďalej len „žalovaný v II. rade“), a sťažovateľovi ako žalovanému v III. rade týkajúcej sa určenia neplatnosti zmlúv o kúpe cenných papierov a vrátenia vzájomných plnení určil, že zmluva o kúpe a predaji cenných papierov č. 1/CP/97/1 z 22. augusta 1997 medzi žalobcom v I. rade ako predávajúcim a žalovaným v I. rade ako kupujúcim (v tom čase išlo ešte o S., a. s., pozn.) je neplatná. Taktiež určil, že zmluva o kúpe a predaji cenných papierov č. 2/CP/97/1 z 22. augusta 1997 medzi žalobcom v II. rade ako predávajúcim a žalovaným v I. rade ako kupujúcim je neplatná. Súčasne určil neplatnosť zmluvy o kúpe cenných papierov uzavretej medzi žalovaným v I. rade a žalovaným v II. rade ohľadne akcií spoločnosti A., a. s., v počte 68 700 ks - obchod č. 70001 z 2. marca 1998, obchod č. 70002 z 2. marca 1998 a medzi žalovaným v I. rade a sťažovateľom ako žalovaným v III. rade (uzavretej prostredníctvom povereného mandátára P., o. c. p., a. s., na základe mandátnej zmluvy medzi žalovaným v I. rade a uvedeným obchodníkom s cennými papiermi) ohľadne akcií spoločnosti A., a. s., v počte 37 463 ks z 20. marca 1998. Žalovanému v II. rade uložil povinnosť vrátiť žalobcovi v I. rade akcie spoločnosti A., a. s., v počte 68 700 ks a sťažovateľovi ako žalovanému v III. rade povinnosť vrátiť žalobcovi v II. rade akcie spoločnosti A., a. s., v počte 37 436 ks. Žalobcovi v I. rade uložil zaplatiť žalovanému v I. rade zvyšok úveru podľa úverovej zmluvy vo výške 5 306 800 Sk.

Krajský súd odôvodnil svoje rozhodnutie zistením, že medzi žalobcom v I. rade a žalovaným v I. rade bola 29. júla 1997 uzavretá úverová zmluva, na základe ktorej poskytol žalovaný v I. rade žalobcovi v I. rade úver vo výške 5 000 000 Sk. Pohládávka, ktorá žalovanému v I. rade proti žalobcovi v I. rade z titulu uvedenej zmluvy vznikla, mala byť zabezpečená zmluvou o zriadení záložného práva k cenným papierom žalobcu v I. rade - akciám spoločnosti A., a. s., v počte 68 700 ks a súčasne zmluvou o kúpe a predaji uvedených cenných papierov č. 1/CP/97 z 22. augusta 1997, súčasťou ktorej bolo aj tzv. „prehlásenie“ k uvedenej zmluve. Pohládávka žalovaného v I. rade proti žalobcovi v I. rade bola zabezpečená taktiež zmluvou o zriadení záložného práva k cenným papierom žalobcu

v II. rade – akciám spoločnosti A., a. s., v počte 37 435 ks (ktorými žalobca v II. rade ručil za splnenie záväzku žalobcu v I. rade voči žalovanému v I. rade) a súčasne zmluvou o kúpe a predaji uvedených cenných papierov č. 2/CP/97 z 22. augusta 1997, súčasťou ktorej bolo taktiež „prehlásenie“ k zmluve.

Keďže žalobca v I. rade nesplácal úver podľa podmienok dohodnutých v úverovej zmluve, previedol na seba žalovaný v I. rade, uplatniac zmluvu o kúpe a predaji cenných papierov č. 1/CP/97 z 22. augusta 1997, akcie spoločnosti A., a. s., v počte 68 700 ks. Po tejto transakcii predal žalovaný v I. rade nadobudnuté cenné papiere žalovanému v II. rade. Podľa § 13 ods. 1 zákona č. 600/1992 Zb. o cenných papieroch v znení platnom a účinnom do 31. decembra 2001 sa *«zmluva o odplatnom prevode cenných papierov kúpou (ďalej len „zmluva o kúpe cenných papierov“)* spravuje úpravou kúpnej zmluvy v Obchodnom zákonníku, pokiaľ z tohto zákona alebo povahy veci nevyplýva niečo iné. Na platnosť zmluvy sa vyžaduje, aby v nej boli určené prevádzané cenné papiere a ich kúpna cena.» Podľa § 13 ods. 2 prvej vety uvedeného zákona je *„bez určenia kúpnej ceny zmluva o kúpe cenných papierov platná, len keď strany prejavili vôľu uzavrieť ju bez určenia kúpnej ceny“*. Krajský súd dospel k záveru, že v zmluvách o kúpe a predaji cenných papierov č. 1/CP/97 z 22. augusta 1997, ako aj č. 2/CP/97 z 22. augusta 1997 neboli dohodnuté cena a ani spôsob jej dodatočného určenia. V týchto zmluvách nebola ani výslovne prejavená vôľa uzavrieť ich bez určenia kúpnej ceny. Takýto výslovný prejav vôle neobsahujú podľa krajského súdu ani pripojené prehlásenia k predmetným zmluvám o kúpe a predaji cenných papierov. Kúpna cena nebola dohodnutá ani následne, preto sú zmluvy o kúpe a predaji cenných papierov č. 1/CP/97 z 22. augusta 1997, ako aj č. 2/CP/97 z 22. augusta 1997 podľa záveru krajského súdu absolútne neplatné. Naliehavý právny záujem žalobcu v I. rade a žalobcu v II. rade na určení neplatnosti uvedených právnych úkonov [v zmysle § 80 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku – ďalej len „OSP“] spočíva podľa krajského súdu v tom, že ich právne postavenie ohľadne možnosti disponovať s cennými papiermi, ktorých sa označené zmluvy týkali, a vykonávať s nimi spojené akcionárske práva by bolo bez tohto určenia ohrozené, resp. neisté.

Podľa názoru krajského súdu nenastali ani právne účinky zmluvy o kúpe cenných papierov medzi žalovaným v I. rade a žalovaným v II. rade (ohľadne akcií spoločnosti A., a. s., v počte 68 700 ks, evidovanej ako obchod č. 70001 z 2. marca 1998 a obchod č. 70002 z 2. marca 1998), pretože nebola splnená podmienka vyplývajúca z § 19 ods. 1 zákona č. 600/1992 Zb. o cenných papieroch v znení platnom a účinnom do 31. decembra 2001, podľa ktorého zmluva o prevode listinného cenného papiera na meno musí mať písomnú formu. Podľa krajského súdu: *„Písomný prejav prevodu jednoznačne v danom prípade absentuje. Podľa stanoviska BCPB zo dňa 18. 3. 2002 obchod č. 70001 a obchod č. 70002 boli priame obchody, pri ktorých sa predpokladá, že obidve strany sa vopred poznajú. Dobromyseľnosť kupujúceho žalovaného v 2/ rade vyvracia jednak tá skutočnosť a jednak údaje na výpise zo strediska cenných papierov, ktorý žalovaný v 2/ rade musel mať k dispozícii, nakoľko tomuto úkonu (prevod CP) sa predkladá, keďže ide o zmenu majiteľa CP. Vo výpise zo Strediska CP zo dňa 3. 3. 1998 je vyznačený deň ukončenia zálohu dňa 3. 3. 2002. K prevodu cenného papiera došlo už 2. 3. 1998.“*

Podľa záverov krajského súdu sa prevod akcií spoločnosti A., a. s., v počte 37 435 ks, ktorými žalobca v II. rade ručil za splnenie záväzku žalobcu v I. rade voči žalovanému v I. rade, uskutočnil na základe zmluvy o založení zaknihovaných cenných papierov z 13. augusta 1997 uzatvorenej medzi žalobcom v II. rade a žalovaným v I. rade. Žalovaný v I. rade ako záložný veriteľ predal založený cenný papier prostredníctvom obchodníka s cennými papiermi – P., o. c. p., a. s., s ktorým za týmto účelom uzatvoril mandátnu zmluvu o obstaraní predaja založených cenných papierov. Zmluva o kúpe cenných papierov bola uzavretá 20. marca 1998, aj keď výkon záložného práva bol pozastavený do 20. marca 1998. Dobromyseľnosť žalovaného v III. rade (podľa § 20 zákona č. 600/1992 Zb. o cenných papieroch v znení platnom a účinnom do 31. decembra 2001 ak osobitný zákon neustanovuje inak, stáva sa kupujúci majiteľom listinného cenného papiera, aj keď predávajúci nemal právo tento cenný papier previesť, ibaže kupujúci v čase prevodu vedel, že predávajúci nemá právo cenný papier previesť) vyvracia podľa krajského súdu skutočnosť, že *„... z výpisu zo SCP zo dňa 20. 3. 1998 sa musel dozvedieť, že doba zálohu trvá do 20. 3. 1998. Na túto skutočnosť ho upozornil aj obchodník s cennými papiermi.“*

K prevodu CP došlo už 20. 3. 1998, čo jednoznačne vyvracia domnienku dobromyseľnosti zo strany kupujúceho – žalovaného v 3/ rade“.

Proti rozsudku krajského súdu podali žalovaný v II. rade a sťažovateľ ako žalovaný v III. rade odvolania, v ktorých namietali predovšetkým nesprávnosť skutkových a právnych záverov krajského súdu v otázke platnosti napadnutých právnych úkonov a v otázke ich dobromyseľnosti pri nadobudnutí akcií spoločnosti A., a. s. Namietali taktiež nepreukázanie (resp. neexistenciu) naliehavého právneho záujmu žalobcov na určení neplatnosti napadnutých právnych úkonov a nedostatok svojej pasívnej legitímácie. Sťažovateľ (ako aj žalovaný v II. rade) žiadal odvolací súd, aby zmenil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že žalobu v časti smerujúcej proti nemu v plnom rozsahu zamietne.

Najvyšší súd rozsudkom č. k. 4 Obo 148/03-772 z 22. apríla 2004 rozsudok krajského súdu č. k. 43 Cb 15/98-473 z 1. júla 2002 v napadnutej časti potvrdil. V odôvodnení svojho rozhodnutia okrem iného uviedol, že žalovaný v I. rade podaním z 27. februára 1998 odstúpil od úverovej zmluvy z dôvodu neplnenia dohodnutých podmienok splácania úveru žalobcom v I. rade, ktorého akcie kúpil 2. marca 1998, teda ešte pred tým, ako došlo k zániku úverovej zmluvy (odstúpenie od zmluvy bolo žalobcovi v I. rade doručené 6. marca 1998), a následne ich v ten istý deň predal žalovanému v II. rade za cenu 50 Sk za jednu akciu. Menovitá hodnota každej z uvedených akcií pritom predstavovala 1 000 Sk. Žalovaný v I. rade uzavrel so žalovaným v II. rade komisionársku zmluvu o obstaraní kúpy a predaja uvedených cenných papierov 23. februára 1998, teda v čase, keď ešte neexistoval právny dôvod na predaj predmetných akcií. Odvolací súd sa stotožnil s právnym názorom súdu prvého stupňa, podľa ktorého nedošlo k naplneniu predpokladov platného nadobudnutia vlastníckeho práva k prevádzaným cenným papierom žalovaným v II. rade a sťažovateľom ako žalovaným v III. rade (dobromyseľnosť v zmysle § 20 zákona č. 600/1992 Zb. o cenných papieroch v znení platnom a účinnom do 31. decembra 2001). Žalovaný v I. rade uskutočnil podľa najvyššieho súdu 2. marca 1998 v rozpore s článkom IV. záložnej zmluvy dva priame obchody vo vzťahu k akciám žalobcu v I. rade za cenu zodpovedajúcu piatim percentám ich menovitej hodnoty. Žalovaný v III. rade odkúpil akcie od žalovaného v I. rade 20. marca 1998 prostredníctvom

obchodníka s cennými papiermi za rovnakých cenových podmienok. Vzhľadom na časový postup pri realizácii predaja akcií, ich kúpnu cenu a skutočnosť, že žalovaný v II. rade, ako aj sťažovateľ ako akcionári a členovia štatutárneho orgánu emitenta akcií disponovali údajmi, ktoré sa týkali predmetných cenných papierov, nemožno podľa najvyššieho súdu považovať ich námietku týkajúcu sa dobromyseľnosti za dôvodnú.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podali žalovaný v II. rade, ako aj sťažovateľ (žalovaný v III. rade) prostredníctvom spoločného splnomocneného právneho zástupcu dovolanie tvrdiac, že postupom odvolacieho súdu im bola odňatá možnosť konať pred súdom a že v konaní sa konalo aj napriek tomu, že sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný [dôvody prípustnosti dovolania v zmysle § 237 písm. e) a f) OSP]. Rozsudok odvolacieho súdu napadli v celom rozsahu. Dovolanie odôvodnili zmätočnosťou konania [§ 241 ods. 2 písm. a) OSP v spojení s § 237 písm. e) a f) OSP] a inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci [§ 241 ods. 2 písm. b) OSP].

Existenciu dôvodov zakladajúcich prípustnosť dovolania v zmysle § 237 písm. e) a f) OSP tvrdili žalovaný v II. rade a sťažovateľ na základe argumentácie, že odvolací súd na pojednávanie o odvolaní (22. apríla 2004) vôbec nepredvolal žalovaného v I. rade, ktorý bol nepochybne účastníkom konania a mal byť na pojednávanie v odvolacom konaní riadne predvolaný. Predmetom konania bolo rozhodnutie o vzťahoch z neplatných zmlúv, čo vždy znamená, že ide o nerozlučné procesné spoločenstvo účastníkov konania, ktorí vystupujú na jednej strane, pričom úkony jedného z nich platia i pre ostatných. Neplatnosť zmlúv a domáhanie sa nárokov z neplatných zmlúv vždy vytvára také práva alebo povinnosti, že sa rozsudok musí vzťahovať na všetkých účastníkov, ktorí vystupujú na jednej procesnej strane. Nesprávny postup odvolacieho súdu tak spôsobil nielen odňatie možnosti žalovanému v I. rade konať pred súdom, ale aj to, že odvolací súd prejednal vec a potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa iba v napadnutej časti (ako to vyplýva zo znenia výroku rozsudku odvolacieho súdu), čím odňal možnosť konať pred súdom aj žalovanému v II. rade a sťažovateľovi, ktorí poukazovali na vzájomnosť záväzkov vyplývajúcich z napadnutých zmluvných vzťahov, čo petit žaloby podľa nich nerešpektoval, a preto mal byť návrh na

začatie konania zamietnutý. Odvolací súd podľa argumentácie žalovaného v II. rade a sťažovateľa navyše „... prehliadol...“, že súd prvého stupňa „... rozhodoval o právach niekoho, kto nebol účastníkom konania...“ (P., o. c. p., a. s., pozn.), ako aj že „... nerozhodol o dvakrát zmenenom návrhu na začatie konania...“ a „... nerešpektoval právny názor vyslovený v skoršom rozhodnutí (zrušujúcom) odvolacieho súdu z 30. januára 2002, č. k. 4 Obo 6/01-256...“, ktorý „... usmernil pozornosť súdu prvého stupňa na ust. § 20 zák. č. 600/1992 Zb. chrániace dobromyseľného kupujúceho“.

Právny zástupca žalovaného v II. rade a sťažovateľa zároveň 1. júla 2004 doručil najvyššiemu súdu samostatný návrh na odklad vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (§ 243 OSP).

Najvyšší súd uznesením sp. zn. 1 Obdo V 72/2004 z 31. marca 2005 dovolanie žalovaného v II. rade a sťažovateľa odmietol. Sťažovateľ, ktorému bolo rozhodnutie dovolacieho súdu doručené 21. apríla 2005, sa preto obrátil na ústavný súd namietajúc porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy tým, že: «Krajský súd v Bratislave pochybil, okrem iného, že v rozpore s ustanovením § 90 O. s. p. nepovažoval spoločnosť P., a. s., ktorá zmluvu uzatvárala, za účastníka konania a nekonal s ňou ako účastníkom konania. Ďalej pochybil v tom, že neidentifikoval prejednávane nároky ako vzájomne podmienené (synalagmatické), ktorých synalagmaticnosť musí byť vyjadrená už v žalobe a pokiaľ nie je, je táto okolnosť sama o sebe dôvodom na vyvodenie procesnej zodpovednosti za výsledok konania, t. j. zamietnutie žaloby. Napokon krajský súd pochybil aj v tom, že v rozpore s ust. § 95 ods. 1 O. s. p. nerozhodol o zmene návrhu na začatie konania, ktoré urobili žalobcovia podaniami z 27. marca 1998 a z 25. septembra 2000, a napriek tomu o nich konal a rozhodol, hoci pre toto pochybenie súdu neboli predmetom konania a predmetom konania zostal iba pôvodný návrh žalobcov. (...) Odvolací súd prejednal napadnutý rozsudok len „v napadnutom rozsahu“ a len „o napadnutom rozsahu“ rozhodol mylne, v rozpore so zákonom a ustálenou judikačnou praxou súdov, zúžil suspenzívne a devolutívne účinky podaného odvolania žalovanými v 2. a v 3. rade, len na výroky, ktoré sa ich dotýkali (...)» Podľa sťažovateľa ani dovolací súd „... nevyhodnotil v súlade s ustálenou praxou, ktorá platí aj pre dovolacie konanie, že na strane žalovaných

ide o nerozlučné procesné spoločenstvo, že úkony jedného z nich sa vzťahujú aj na ostatných, že povaha veci nedovoľovala procesne konajúcim súdom v prvom a v druhom stupni nerešpektovať vzájomnú podmienenosť nárokov, že neboli účastníkmi konania všetci tí, ktorí nimi mali byť podľa § 90 O. s. p., že skutočne žalobcovia o priebehu konania dvakrát zmenili návrh na začatie konania, o ktorom súd nerozhodol podľa § 95 ods. 1 O. s. p. (...) Teda nielenže zmätočnosti a nezákonnosti procesne konajúcich súdov v 1. a v 2. stupni neodstránil, ale ich nezákonným výkladom ust. § 237 písm. e) a f) O. s. p. konvalidoval“.

Dovolací súd porušil podľa sťažovateľa ním označené základné právo na súdnu ochranu aj tým, že nerozhodol o návrhu na odklad vykonateľnosti rozhodnutia napádaného v dovolacom konaní.

Na základe vyššie uvedených skutočností sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy postupom a rozhodnutiami označených súdov, ako aj postupom najvyššieho súdu v dovolacom konaní v súvislosti s prejednaním jeho návrhu na odklad vykonateľnosti napádaného rozhodnutia z 1. júla 2004, aby rozhodnutia súdu prvého stupňa, súdu druhého stupňa, ako aj dovolacieho súdu zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie a aby sťažovateľovi priznal náhradu trov konania pred ústavným súdom.

II.

2. 1. Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy

alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy sa môže každý domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podmienky a podrobnosti o súdnej a inej právnej ochrane ustanoví zákon (čl. 46 ods. 4 ústavy).

Podľa čl. 51 ods. 1 ústavy domáhať sa práv uvedených v (...) čl. 46 tejto ústavy sa možno len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú.

Z citovaných ustanovení ústavy okrem iného vyplýva, že ochrany svojich práv na nezávislom a nestrannom súde sa môže fyzická osoba alebo právnická osoba domáhať iba zákonom ustanoveným postupom (čl. 46 ods. 1 ústavy) a v medziach zákonov, ktoré vykonávajú ustanovenia ústavy týkajúce sa základného práva na súdnu a inú právnu ochranu (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy).

Ústavný súd už v tejto súvislosti uviedol, že právo na súdnu ochranu nie je absolútne, ale v záujme zaistenia najmä právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha obmedzeniam, resp. podmienkam, akými sú napr. spôsobilosť byť účastníkom konania, povinnosť právneho zastúpenia v niektorých prípadoch, zákonom ustanovené náležitosti návrhu na začatie konania, zákonné lehoty a pod. (III. ÚS 331/04).

Ústavný súd taktiež vyslovil, že právomoc všeobecného súdu konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc skúmať to, či návrh zodpovedá tým podmienkam, ktoré pre konanie o ňom ustanovuje príslušný procesný kódex. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci všeobecných súdov je opodstatnená len v prípade jeho

nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou (I. ÚS 74/02, I. ÚS 1/03, I. ÚS 195/04, I. ÚS 11/05).

2. 2. Posledným z napadnutých rozhodnutí v právnej veci, v súvislosti s ktorou sa sťažovateľ obrátil na ústavný súd, je uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Obdo V 72/2004 z 31. marca 2005, ktorým odmietol dovolanie žalovaného v II. rade a sťažovateľa pre neprípustnosť (podľa § 218 ods. 1 OSP v spojení s § 243b ods. 4 OSP).

Z obsahu odôvodnenia napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu vyplýva, že výrok o odmietnutí sťažovateľovho dovolania založil najvyšší súd na týchto skutočnostiach: *„Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 2 O. s. p.) po zistení, že dovolanie bolo podané včas a splňa náležitosti predpísané pre jeho podanie (§ 241 O. s. p.), skúmal, či smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok prípustný.*

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, len ak to zákon pripúšťa. Dovolanie je prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ak ním bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej, ak sa v ňom odvolací súd odchýlil od právneho názoru odvolacieho súdu, vysloveného v tejto veci a tiež ak odvolací súd vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu a ak potvrdil rozsudok, ktorým bolo rozhodnuté inak, než v prvšom rozsudku, pretože súd prvého stupňa bol viazaný právnym názorom súdu, ktorý prvšie rozhodnutie zrušil (§ 238 ods. 1, ods. 2 a ods. 3 O. s. p.). V danom prípade prípustnosť dovolania nevyplýva zo žiadneho z ustanovení § 238 O. s. p. Okrem toho proti každému rozhodnutiu je prípustné dovolanie v prípadoch závažných väd konania taxatívne vymenovaných v § 237 O. s. p.

Dovolatelia tvrdia, že v konaní im bola postupom odvolacieho súdu odňatá možnosť konať pred súdom a že hoci sa nepodal návrh na začatie konania, ktorý bol podľa zákona potrebný, súd o ňom konal a rozhodol. Ak by k takémuto nesprávnemu postupu odvolacieho súdu v konaní došlo, zakladalo by to prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. e) a písm. f) O. s. p.

Pod odňatím možnosti konať pred súdom treba rozumieť taký závažný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, priznaných

mu v občianskom súdnom konaní za účelom obhájenia a ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

V zásade súd koná v prítomnosti účastníkov konania. Odvolací súd na pojednávaní 22. 4. 2004 konal a rozhodol o odvolaní žalovaných 2/ a 3/. Zo zápisnice z pojednávania vyplýva, že na tomto pojednávaní boli osobne prítomní žalovaní 2/ a 3/ a aj ich právni zástupcovia. Je pravdou tvrdenie dovolateľov, že žalovaný 1/ nebol na pojednávaní 22. 4. 2004 prítomný, lebo nebol naň predvolaný. Týmto postupom bol dotknutý len žalovaný 1/, ktorý však dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu nepodal. Podľa názoru dovolacieho súdu vzhľadom na uvedené skutočnosti nie sú splnené podmienky prípustnosti dovolania podľa § 237 písm. f) O. s. p.

Dovolací súd nesúhlasí ani s názorom dovolateľov, že súd konal, hoci nebol podaný návrh na začatie konania. Návrh na začatie konania bol podaný a podali ho žalobcovia 1/ a 2/. Na základe neho sa začalo konanie vo veci samej. Dovolatelia však zrejme tvrdia, že konanie je postihnuté aj inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci [§ 241 ods. 2 písm. b) O. s. p.]. K iným vadám však dovolací súd prihliadne len vtedy, ak je dovolanie inak prípustné podľa § 237 a § 238 O. s. p. V danom prípade dovolanie nie je prípustné ani podľa ustanovenia § 237, ani podľa ustanovenia § 238 O. s. p., preto námietka dovolateľov je právne bezvýznamná (...) Dovolací súd nezistil žiadne skutočnosti, ktoré by opodstatňovali prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f) a e) O. s. p. a ani podľa ďalších ustanovení § 237 O. s. p. (...)

Zo spisu krajského súdu týkajúceho sa konania vedeného pod sp. zn. 43 Cb 15/98, ktorý si ústavný súd vyžiadal, vyplýva, že označené konanie začalo 9. marca 1998 na základe žaloby z toho istého dňa podanej žalobcom v I. rade proti žalovanému v I. rade a žalovanému v II. rade, ktorou sa žalobca v I. rade domáhal určenia neplatnosti zmluvy o kúpe a predaji cenných papierov (akcií spoločnosti A., a. s., v počte 68 700 ks) medzi žalobcom v I. rade ako predávajúcim a žalovaným v I. rade ako kupujúcim, ako aj určenia neplatnosti zmluvy o kúpe cenných papierov uzavretej medzi žalovaným v I. rade a žalovaným v II. rade ohľadne akcií spoločnosti A., a. s., v počte 68 700 ks a vrátenia vzájomných plnení z uvedených právnych úkonov. Podaním z 27. marca 1998 (doručeným krajskému súdu 31. marca 1998) navrhol žalobca v I. rade, aby krajský súd pripustil

pristúpenie do konania žalobcu v II. rade „... *na strane navrhovateľa*...“ a sťažovateľa ako „... *tretieho účastníka na strane odporcu*...“. Tým istým podaním zároveň navrhol pripustenie zmeny žaloby rozšírením jej petitu žiadajúc taktiež určenie neplatnosti zmluvy o kúpe a predaji cenných papierov (akcií spoločnosti A., a. s., v počte 37 436 ks) uzavretej medzi žalobcom v II. rade ako predávajúcim a žalovaným v I. rade ako kupujúcim, ako aj neplatnosti zmluvy o kúpe cenných papierov uzavretej medzi žalovaným v I. rade a žalovaným v III. rade ohľadne akcií spoločnosti A., a. s., v počte 37 436 ks a vrátenia vzájomných plnení z uvedených právnych úkonov. O uvedenom návrhu rozhodol krajský súd uznesením č. k. 43 Cb 15/98-84 z 20. augusta 1999 tak, že navrhované pristúpenie žalobcu v II. rade a sťažovateľa ako žalovaného v III. rade do konania, ako aj tomu zodpovedajúcu zmenu petitu (rozšírenie žaloby) pripustil. Uznesenie krajského súdu č. k. 43 Cb 15/98-84 z 20. augusta 1999 nadobudlo právoplatnosť 8. septembra 1999. Písomné podanie žalobcov v I. rade a v II. rade z 25. septembra 2000, v ktorom špecifikovali niektoré nároky uplatnené už v podaniach z 9. marca 1998 a z 27. marca 1998 (najmä pokiaľ ide o uloženie povinnosti vrátenia si vzájomných plnení z napadnutých právnych úkonov), bolo krajskému súdu doručené na pojednávaní konanom v uvedenej veci 25. septembra 2000. Krajský súd posúdil obsah podania ako „... *upresnenie petitu*...“ a rozhodol o ňom uznesením, ktorého výrok zachytil priamo v zápisnici o pojednávaní z uvedeného dňa.

Prihliadajúc na uvedené skutkové zistenia dospel ústavný súd k záveru, že citované dôvody uvedené v rozhodnutí najvyššieho súdu možno považovať z ústavného hľadiska za dostatočné a relevantné, t. j. rešpektujúce požiadavku takej interpretácie a aplikácie zákona, ktorá je súladná s ústavnou úpravou práva na súdnu ochranu a podmienok, za ktorých sa uvedeného základného práva možno domáhať, s prihliadnutím na zákonnú úpravu podmienok prípustnosti dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku proti právoplatnému rozhodnutiu odvolacieho súdu a možno ich vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu rozumne zahrnúť pod zákonné znaky právnej normy aplikovanej na daný prípad (§ 236 - § 239 OSP).

Ústavný súd sa vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti nedomnieva, že by závery najvyššieho súdu v uznesení sp. zn. 1 Obdo V 72/2004 z 31. marca 2005, ktorým odmietol

dovolanie žalovaného v II. rade a sťažovateľa pre neprípustnosť, bolo možné kvalifikovať ako zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak nezlučiteľné so sťažovateľom označeným článkom ústavy.

Z vyššie uvedených dôvodov ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol sťažnosť v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú (bod 3. výrokovej časti rozhodnutia).

2. 3. Ďalšími námietkami sťažovateľa uvedenými v dovolaní ohľadne nesprávneho procesného postupu (iných väd konania), prípadne nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom sa najvyšší súd nemohol vecne zaoberať, pokiaľ nezistil splnenie podmienok prípustnosti dovolania v zmysle § 236 - § 239 OSP.

Proti namietaným pochybeniam týkajúcim sa skutkových a právnych záverov krajského súdu (ako súdu prvého stupňa) vrátane prípadného nezákonného procesného postupu v predmetnom konaní disponoval sťažovateľ dostupným a účinným právnym prostriedkom nápravy – odvolaním. Sťažovateľ ako účastník konania (žalovaný v III. rade) mohol tento riadny opravný prostriedok proti rozsudku súdu prvého stupňa uplatniť (čo aj urobil), v dôsledku čoho bol ochrana jeho právam (vrátane práv tvoriacich vo svojom súhrne obsah základného práva na súdnu ochranu) oprávnený, ale aj povinný poskytnúť odvolací súd (v danom prípade najvyšší súd v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Obo 148/03).

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Právomoc najvyššieho súdu preskúmať v danom prípade v odvolacom konaní postup a rozhodnutie krajského súdu na základe sťažovateľom podaného odvolania vylučuje právomoc ústavného súdu vo vzťahu ku krajskému súdu v tejto veci bez ohľadu na spôsob,

akým bolo o podanom odvolaní rozhodnuté. Aj v prípade zamietnutia odvolania sťažovateľa vzhľadom na právomoc ústavného súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy a neprípustnosť dovolania, ako vyplýva z okolností daného prípadu, preto do úvahy prichádzalo len preskúmanie postupu a rozhodnutia najvyššieho súdu v odvolacom konaní (pokiaľ ide o porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy), nie však preskúmanie postupu, resp. rozhodnutia krajskému súdu, ako sa domáhal sťažovateľ.

Z uvedených dôvodov ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol sťažnosť v časti týkajúcej sa namietaného postupu a rozhodnutia krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 43 Cb 15/98 pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie (bod 1 výrokovvej časti rozhodnutia).

2. 4. Pokiaľ ide o postup a rozhodnutie najvyššieho súdu v odvolacom konaní v predmetnej veci vedenom pod sp. zn. 4 Obo 148/03, dospel ústavný súd pri skúmaní splnenia procesných podmienok konania k záveru, že sťažnosť sťažovateľa bola v tejto časti podaná oneskorene.

Podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde možno sťažnosť podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu (do základných práv alebo slobôd sťažovateľa). Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť.

Z obsahu kópie na vec sa vzťahujúceho rozhodnutia najvyššieho súdu č. k. 4 Obo 148/03-772 z 22. apríla 2004 s vyznačenou doložkou právoplatnosti (nachádzajúceho sa v spise krajského súdu sp. zn. 43 Cb 15/98) považoval ústavný súd za preukázané, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nadobudlo právoplatnosť 23. júna 2004.

Sťažovateľ sa na ústavný súd obrátil sťažnosťou z 18. mája 2005 podanou na pošte 9. júna 2005, t. j. po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty dvoch mesiacov od nadobudnutia

právoplatnosti napádaného rozhodnutia a ukončenia procesného postupu, ktorými malo dôjsť k porušeniu jeho základných práv.

Ústavný súd pri svojej rozhodovacej činnosti v rámci predbežného prerokovania návrhu v zmysle § 25 zákona o ústavnom súde vychádzal zo svojej konštantnej judikatúry, podľa ktorej, sťažnosť v zmysle čl. 127 ústavy nemožno považovať za časovo neobmedzený právny prostriedok ochrany základných práv alebo slobôd (napr. I. ÚS 33/02, II. ÚS 29/02, III. ÚS 62/02, III. ÚS 254/04, III. ÚS 210/05). Jednou zo zákonných podmienok pre jej prijatie na ďalšie konanie je jej podanie v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu do základných práv alebo slobôd sťažovateľa.

V čase, keď sa sťažovateľ domáhal ochrany svojich základných práv a slobôd na ústavnom súde podľa čl. 127 ústavy, už uplynula lehota ustanovená pre tento typ konania pred ústavným súdom. Vzhľadom na túto skutočnosť ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako podanú oneskorene (bod 2 výrokovvej časti rozhodnutia).

2. 5. Sťažovateľ namietal porušenie svojho práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy zo strany najvyššieho súdu aj tým, že v rámci dovolacieho konania nebolo rozhodnuté o návrhu podanom jeho právnym zástupcom na odklad vykonateľnosti dovolaním napádaného rozhodnutia v zmysle § 243 OSP.

Podľa uvedeného ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku môže dovolací súd pred rozhodnutím o dovolaní odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia. Právny zástupca sťažovateľa (ako aj žalovaného v II. rade) doručil najvyššiemu súdu návrh na odklad vykonateľnosti rozhodnutia najvyššieho súdu č. k. 4 Obo 148/03-772 z 22. apríla 2004 dňa 1. júla 2004. Najvyšší súd listom zo 6. júla 2004 zaslal návrh krajskému súdu do spisu týkajúceho sa predmetnej veci, ktorý sa v tom čase nachádzal ešte na krajskom súde, s tým, že „... dovolací súd (...) nemôže o návrhu na odklad rozhodnúť bez spisu. Súd prvého stupňa však spis predkladá až po vykonaní predpísaných úkonov. Charakter niektorých

úkonov je taký, že bez ich urobenia, prípadne bez odozvy na ne by dovolací súd nemohol posudzovať dôvodnosť návrhu na odklad (napr. dovolanie, ktoré nemá predpísané náležitosti, nedostatok zastúpenia)“. Uvedené dôvody oznámil podpredseda najvyššieho súdu právnemu zástupcovi sťažovateľa listom z 5. novembra 2004 reagujúc na jeho sťažnosť zo 17. septembra 2004, v ktorej označený postup najvyššieho súdu namietal. Podpredseda najvyššieho súdu zároveň právnemu zástupcovi sťažovateľa (stotožniac sa s jeho názorom, že „... len včasné a rýchle rozhodnutie dovolacieho súdu o odklade vykonateľnosti môže zabezpečiť účel, ktorý tento inštitút sleduje...“, pričom „... postup v uvedených prípadoch nie je bližšie upravený...“) oznámil, že spisový materiál bol najvyššiemu súdu predložený na rozhodnutie 3. augusta 2004, pričom dodal: „... Ak Vám nebolo doručené rozhodnutie o odklade vykonateľnosti, neznamená to, že sa dovolací súd návrhom na odklad nezaoberal. Podľa zaužívanej praxe dovolacích senátov, uznesením rozhodujú len ak vykonateľnosť odložia. Negatívne rozhodnutie nevydávajú.“

Z uvedených podkladov, ako aj z obsahu spisu krajského súdu sp. zn. 43 Cb 15/98 a zberného spisu najvyššieho súdu sp. zn. 1 Obdo V 72/2004, ktoré si ústavný súd vyžiadal, vyplýva, že najvyšší súd považoval v danom prípade za vhodné a potrebné riešiť otázku odkladu vykonateľnosti napádaného rozhodnutia odvolacieho súdu až po vyriešení otázky prípustnosti samotného dovolania.

Uznesením sp. zn. 1 Obdo V 72/2004 z 31. marca 2005 odmietol dovolanie žalovaného v II. rade a sťažovateľa pre neprípustnosť. Vzhľadom na výsledok rozhodnutia najvyššieho súdu o prípustnosti dovolania sťažovateľa v predmetnej veci (ktoré ústavný súd považuje za ústavne konformné, ako to vyplýva z časti II bodu 2.2 odôvodnenia tohto rozhodnutia) nemohlo postupom najvyššieho súdu vo vzťahu k návrhu na odklad vykonateľnosti dovolaním napádaného rozhodnutia dôjsť k porušeniu sťažovateľovho základného práva na súdnu ochranu aj napriek skutočnosti, že najvyšší súd rozhodol (čím vzhľadom na okolnosti daného prípadu vyriešil aj otázku možného odkladu vykonateľnosti napádaného rozhodnutia) po ôsmich mesiacoch od predloženia spisu.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol sťažnosť v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú (bod 3 výrokovej časti rozhodnutia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. októbra 2005